

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any II

Barcelona 20 de Febrer de 1881

Núm. 23

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	76 »	40 »	»	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 » »	3'50 » »
No 's servirà cap subscripció que no 's pagui per endavant						Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y ademés lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. = CARTAS CONFIDENCIALES. Esbós d' una novela, per Francesch de Boter. = A LES BELLES ARTS (poesia), per Dolores Moncerdá de Maciá. = CONGRÉS CATALÀ DE JURISCONSULTS, (continuació), per S. Ribot. = LAS FESTAS DE LA CANDELEIRA EN VALLS, per R. Roca Sans. = BELLAS ARTS, per Frederich Prieto.

GRABATS. = RUBINSTEIN. = VISTA POSTERIOR DE LA IGLESIA DEL MONESTIR DE SAN CUGAT DEL VALLES. = LO DOLSAINER. = LA TORNADA DEL MERCAT.

CRONICA GENERAL

La última crisi ministerial, resolta en lo sentit de que ja tot hom te coneixement, nos habia de donar tela llarga pera cumplir ab nostres abonats en lo present número, si entrés en las nostras miras lo contribuir á la redempció de la patria ab las mal engiponadas ratllas que desenalment venim dedicant á nostres lectors per demés tolerants. Empero sempre habem estat en la persuassió de que no ha de ser lo nostre petit esforç lo que decideca la solució dels in-numerables problemas qu' avuy dificultan lo govern de la nació y aquesta persuassió, qu' al dir d' un polítich amich nostre no 'ns ha de portar á lligar los gossos ab llançonissas, farà que deixem per altres molt més experimentats, ja que no ab més desinterés, lo cuidado de trobar la fórmula concreta de la felicitat del país. Quan tants y tants fan diariament vot de sacrificar-se per la salut de la patria, ha de mancar á aquesta qu' estíem tant com lo primer, la nostra empenya miserable y de cap valor per ajudarla á alsarse de la seva postració? Valdrá més donchs que seguint en tot y per tot lo camí de nostra vocació renunciem d' ara y per sempre á agitar la opinió pública en favor de determi-

RUBINSTEIN

nadas solucions ó á fer política com s' acostuma á dir entre gent del ofici, puig nos tenim per tant poch iniciats en los seus intríngulis que ó molt nos equivoquem ó habia de resultar feta per nosaltres una arma completament inofensiva ab la qual no habiam de contribuir may á la caiguda de cap ministeri.

No per aixó han faltat may servidors á cap dels governs que successivament han vingut á regir los destinos de la nació, ni molt ménos al que en aquests últims dias ha sigut cridat per la voluntat augusta del monarca.

Los telégramas dels diaris venen plens tots los dias de nomenaments pera empleos alts y baixos y de tota mena, consecuencia lógica y precisa del concepte qu' han format del maneig dels negocis de la república tots los partits polítichs d' Espanya, concepte que no volem entendre que siga equivocac, pero que de totas maneres crea dificultats insuperables á todas las situacions que per medis legitims ó no legitims logran aconseguir la meta del poder. Actualment la coronada vila está presa per una invasió de comissions de ciutats, pobles y poblets qu' omplen diariament las antesalas dels ministres no pera lograr una lley de tal ó qual sentit ó be una disposició qu' afavoreixe determinats rams de la industria, sino pera demanar, algunas vegadas no massa cortesment, que 's coloque á fulano, á sutano y á menguano més que per las especials disposicions que reunixen pera lo destino en qüestió, tenint en compte los serveys y sacrificis que de molts anys venen dedicant á las ideas qu' avuy han triunfat. Y son de veure las influencias que s' interposin per tots cantons que fan suar la gota mortal als que avuy s' han assegut á la taula del pressupost; l' un reclama aquest govern civil, l' altre no 's contenta ab la embaixada, los uns se crehuen prostergats y amenassan més ó ménos desemboscadament ab fer l' oposició 'l ministeri... ¡Oh ben segur

que no son tot flors y violas lo desempenyar una cartera en Espanya!

Y després s' obrirà 'l periodo electoral y altre cop las complicacions y dificultats pera la repartició d' districtes y aquí las humiliacions del poder devant d' un alcalde de tres un quarto á fi d' assegurar lo triunfo del candidat oficial, y las circulars secretas als governadors de provincias recomanant determinats candidats y procediments, y las traslacions d' empleyats y 'ls moviments de tropas á fi de que marxi ab tota regularitat lo que aquí á Espanya entenem per sistema representatiu.

Pero encara si aixís s' acabés tot ja 's podria ben be dirse Deu n' hi dó; pero després s' obran las Corts y torna á las negociacions y á tantejar lo terreno per aquí y per allá á fi de que no 'ns falte l' apoyo parlamentari del grupo A y de la fracció B y vinga tapar la boca ab una credencial al qui 's proposava en un moment d' independència revelar al país quins son los procediments d' un govern que 's diu lliberal ó conservador que pera 'l cas es lo mateix.

Y aixís es com van desenvolupant los seus sistemas econòmichs y legislatius totas las escolas y partits polítichs que desde ja fa molts anys nos venen prometent la salut y prosperitat per tot y pera tot.

Y aixís es com la majoria del país, la que treballa y paga 'ls impostos de més ó menos bona gana, pero que al fi sempre 'ls paga, escolta com qui sentís plourer los programas regeneradors de 's polítichs, y aixís com han anat insensiblement allunyantse, y gaire be mirant ab horror, als qu' ab entussiasme més ó menos fictici's prometen de determinats partits polítichs la curació de tots los mals qu' agobian á la patria.

* *

Las ideas qu' acabem d' exposar, no ha de ser obstacle pera que en nostre caràcter de cronistas imparcials dónquem compte á nostres lectors d' un succés d' innegable significació política ja que d' ell han vingut portant los periódichs de tots los colors y opinions qu' á Barcelona 's publican. Volem referirnos al convit ab que algunas fraccions del partit democràtic obsequiaren á nostre país don Estanislau Figueras que com saben nostres lectors desempenyá la suprema magistratura en la situació republicana que s' inaugurarà lo dia 11 de Febrer.

Desde l' estiu passat y ab motiu del viatge que 'l senyor Balaguer feu á Valencia, Catalunya y Aragó, comensaren á fer fortuna los banquetes polítichs vist lo gran éxit que obtingueren los que 's dedicaren á dit senyor en Valencia, Barcelona, Lleyda y Zaragoza; á ells seguiren lo dels constitucionals de Córdoba presidit per lo senyor marquès de la Vega de Armijo, ahont s' introduí una novetat que fou magníficament acollida en los banquetes que més endavant se celebraren; tal es la d' assistir un públich merament espectador á aquestes piscofabis, qu' acudia allí pera nodrirse ab la sava benafactora de sas ideas, ja que no ab las ricas viandas dels espléndids anfitrións; y 'l partit conservador no volguent ser menos que 'l constitucional, doná també 'l seu banquet en Sevilla al senyor Romero y Robledo, y més endavant los demócratas ne daban també un altre al senyor Carvajal y altres y altres han tingut lloch en aquets últims días que gaire be se 'n per lo compte.

Sens que volguem abonar lo motiu d' aquestos fets, es precis confesar que poden arribar á conduhir á solucions de grans trascendencias; díguin tho sino los que se celebraven en Fransa per los anys de 1827 á 1829 que influiren no poch en la caiguda de la monarquia legítima. Y despres de tot sempre es preferible que 'ls partits polítichs defensen sos ideals de govern ab la cullera y forquilla que no parapetats detrás d' una barricada ametrallant á tot infelís que te la desgraciada ocurrencia de oposarsalshi. Induptionablement que las costums se van suavisant.

Lo banquet dedicat al senyor Figueras per los demócratas autonomistas, tingué lloch en lo teatre del Tivoli y á ell concorregueren uns sis cent comensals. A més de la premsa local hi estavan representats *La Correspondencia de Espanya*, *El Imparcial*, *El Demócrata*, *El Libro del pueblo*, *El Mercantil Valenciano* y la *Prensa de la Antilla*; lo senyor Figueras s' assentá en la taula més immediata al prosceni, tenint á sos costats als senyors don Narcís Buxó, ex-arcalde de Barcelona, y Gassol, ex-diputat á Corts. Ja 's pot suposar que 'ls brindis foren entussiasmas, y que en ells s' exalsaren més ó menos explícitament tots los dogmas del partit democràtic. Al aixecarse lo senyor Figueras pera brindar, tot los concurrents se descubriren, essent escoltat ab religiosa atenció lo discurs que ab aquest motiu pronunciá, discurs d' irreprochable forma literaria y que terminá ab las paraulas del immortal poeta Quintana: «Aun hay patria Veramundo.» Acabat lo banquet s' expediren telégramas als senyors Pi y Margall, Salmeron, Ruiz Zorrilla, Grevy y Gambetta.

* *

També los sarauistas están en aquets temps que no s' entenen de feyna; igualment los de baixa estofa que los del *high-life* més depurat, venen, si bé aixó ja es de cada any, perdent una nit derrera del altra que consagran á la musa Terpsicore com diria un domine en son llenguatge clàssich. Si 'ls primers han instalat lo seu quartel general á la Canuda y casa 'n Magarola, la polleria aristocrática te los seus *ren-dez vous* en los salons de las familias més distingidas de Barcelona, tan per la pureza de la seva sang com per la esplendides de sas fortunas. Y com á un camp neutral ahont se confonen las classes y 's desconeixen las categorías s' acudeix al Liceu, quals balls per aquest motiu logran tots los anys los éxits més completissims; y si 'ls uns per un cantó s' imponen la tiranía del barret de copa que pot ser no han d' exhibir més en tot l' any, los altres en cambi consenten á fregarse ab aquell que potser demá mateix manarán d' una manera la més despótica, en cambi de uns miserables rals de jornal.

No vajan ara á imaginar nostres lectors qu' anem á embafarlos ab aquesta filosofia *cursi* que á certs escriptors molt donats á la trascendencia, los hi sugereixen especialment los balls de máscaras. S' han dit tantas cosas y tan dolentas relativament á aquestes espectacles que ningú ha de trobar á mancar la nostra veu poch extensa en lo general concert. Nosaltres creyém senzillament que tots los que van als balls de máscaras, hi van no mes que per divertirse y que alguns ho logran, altres no tan y á més de quatre los hi surt lo tret per la culata. Aixó es lo més sensible, dirán alguns, y nosaltres hi convenim en tot y per tot, y tant més quan no tothom logra valsar impunement al compás de la orquesta que tants anys ha dirigit lo difunt senyor Batista; díguin tho si no las casas de empenyos ahont los dias de ball s' hi nota un moviment desacomumat. La afició al balls de máscaras es com l' amor á una *querida*, ho avasalla tot y no reconeix obstacles de cap classe; al qui no se 'n vulga convencer lo remeteré á un amich meu que l' hi comptará 'l següen cas de que ell vingué á ser com á testimoni presencial. S' habia proposat certa viudeta, gens despreciable considerada físicament, encara que pecuniariament hagués tornat molt á menos, assistir á un ball de máscaras, vestida ab una determinada disfressa qu' ella ja molt per endavant havia conjuminat; lo temps apremiava y la situació económica no 's despejava en lo sentit més favorable pera conseguir lo seu traje consabut; lo empenyable de que podia disposar, no hauria bastat á suministrarli la meytat de lo que necessitava, pero dominada per la fal-lera, no desconfiava de topar ab un medi que li proporcionés la felicitat suma d' assistir al ball en consonancia ab los desitjos qu' en ella fermentavan. Regirant calaixos de per así y de per allí ve á sas mans un títol de propietat d' un ninxo del cementiri; en ell reposavan los restos del seu marit, qual prematura mort havia tingut lloch encare no feya sis mesos. Idea felís; qui te tions fá estellas; agafa lo títol y 'l porta á vendre á un miserable usurer que ja en altres ocasions l' habia tret de més de un apuro. Y á la nit se la veje al Liceu, dansant vertiginosamente al compás de aquell galop del mestre Obiols que te la propietat de repercutir con una corrent eléctrica en las camas de tots los balladors.

RAMON E. BASSEGODA

16 de Febrer de 1881

NOSTRES GRABATS

ANTONI RUBINSTEIN

RECOPIANT los diferents datos biográfichs últimament publicats, consignaré aquí que: Antoni Rubinstein nasqué lo dia 30 de Novembre de 1830 en lo petit poble de Vichrotynetz en la frontera russa de Moldavia. Essent encara molt noy se trasladá á Moscou ab sa familia y rebé primerament de sa digna mare y després de Alexandre Villsing las primeras lliçons de piano.

Als vuit anys doná Rubinstein son primer concert en públich, en Moscou, causant universal sorpresa; dos anys després fou enviat á Paris en companya de Villsing y allí tocá davant de Liszt, qui elogia moltíssim son mérit, li doná després lliçons, é influí poderosamente en lo desenvolupament de son geni musical.

Després de divuit mesos de permaneixen en Paris, empenyé son viatge artístich que durá prop de tres anys, recorrent Inglaterra, los Paisos-Baixos, Alemania, Holanda, Bélgica, etc.; passá un any entre sa familia y 's trasladá ab sa mare y son germá Nicolau á Berlin ahont estudiá la composició ab Dehn y tocá frecuentment davant de la Córte.

Desde llavors, además del piano se dedicá ab ardor á la composició, y cridat á Viena pera dirigir la Societat filarmónica, visqué allí algun temps y doná molts lliçons.

Havent mort son pare en 1846, en 1848 torná á Russia; fou oit en Sant Petersburg y anomenat mestre de Cámara de la Gran Duquesa Helena. Fundá en Russia diferents Conservatoris y lo Czar l' anomená jefe de tots los establiments d' ensenyansa musical de l' Imperi.

Realisá després de 1854 diferents viatjes per Alemania, Fransa é Inglaterra, y altre molt llarch per América, que li proporcioná una gran fortuna y ab ella los medis de construir una magnífica *villa* en Peterhof, prop de Sant Petersburg, ahont passa tots los estius treballant y estudiant ab gran ardor.

Llarguíssima fora la sola ennumeració de sas obras líric-dramáticas, vocals é instrumentals; y sa música análoga á la de Raff y Brahms es bastant melódica y descolla especialment en lo género oriental. Segons alguns crítichs Rubinstein es la figura més gran y culminant de la moderna generació entre los Thalberg, Tansig y Liszt; convenint tots en que son mérit es gran é indisputable.

VISTA POSTERIOR DE LA IGLESIA

DEL MONASTIR DE SANT CUGAT DEL VALLÉS

L' important vila de Sant Cugat del Vallés, situada en lo fondo de la planuria detrás de la cordillera de montanyas que circueixen Barcelona y casi á l' indret deson pich més elevat lo *Tibidabo*; ocupa lo mateix lloch que l' antich *Castrum Octavianum*, ó sia lloch ahont construí Cesar son castell Octaviá, quant vingué á Catalunya per rahó de la guerra de Cantabria.

No obstant no quedan restos de la dominació romana: exceptuat un sepulcre suposat de Rufi, de la dominació árabe sols una petita finestra y l' éstat mitjana hi deixá lo gran monastir que reproduheix en part nostre grabat.

Sobre las mateixas ruinas del *Castell Octaviá*, y en lo lloch ahont fou martiritat Sant Sever, bisbe de Barcelona en lo segle v, després de l' invasió árabe, Carlomagne y Ludovich lo Píadós, dotaren generosamente en lo segle ix, lo monastir que arruiná Almansor; y en lo segle xi l' abad Othó comensá l' erecció de l' actual edifici, la que provehí Witard y favoriren los esforsos de Silvéstre II y de Lotari.

Aquest preciós monument de l' art románich de que donan aventajada idea en nostre grabat los tres absides, lo cimbori vuytat y lo quadrat campanar; es de las millors joyas monumentals de Catalunya, complerta severa y desembrassada en totas sas parts.

Admirat l' imponent abside, ahont los alhors del art ojival descollan en sa central finestra, aixís com en las del cimbori; sa fatxada d' archs en degradació en lo portal, ab son grandióss rossó subtilment calat, tal vegada un tant posterior, dona bona idea del magnífich interior que forman tres naus, presentantse en la del mitj lo cor ab bona cadirada, ab los dossierats de las cadiras de l' Abad y del Prior, chor ahont en las vespres de Nadal, fou apunyalat l' abad Viure, guardantse are en la Sagristiá sas ricas y tacadas vestiduras, preciós dato á la vegada históric y arqueológich.

En lo presbiteri s' ostenta l' altar major ab primorosos dossierats de fusta daurada una de las pocas joyas del segle xv que rivalisa ab los retaules de las catedrals de Manresa y Barcelona; y en lo creuer la severa tomba de l' abad Othó, mort en 1010 en la batalla de Córdoba contra los alarbs, son preciosos objectes que sens contari altre singular retaule y frontal prolixament escultrats del segle xii, la banda del abad Steve y mil altres cosas, avaloran aquest temple entre los millors de son temps.

Anexo al mateix lo gran claustre que construí l' esculptor Arnal, ab una severitat y hermosura incomparables, no sols en sos variadíssims capitells, sino en la simetria admirable de sas aparelladas columnas, sas fondas y cintradas dovelas y sa llarga filera d' arquets superiors rematats ab un cap de gos lladrant; tot sens que sia despreciable lo cos superior ojival construhit posteriorment, forma un conjunt deliciós, en aquest claustre que animarian las murmurejants ayguas de la pica central.

Avuy després de la devastació de l' any 1835, del cenobí benedicti ahont gemegaren ja en lo segle xv las prempas inventadas per Guttemberg, ab tot y las fortas murallas y quadradas torras que 'l voltaban y lo desitj de perpetuítat pera sa obra que esculpi Arnal en la lapideta que encara resta en lo claustre, l' hora de sa mort sembla ja tocada.

Los noys de l' escola anexa, en bona part segons se suposa, á ciencia y paciencia dels que deurian impedirho han destruhit ja la major part de las més finas esculpturas dels capitells del claustre. D' aquest alguna ala ha perdut ja sensiblement sa plomada, y en lo temple ha sigut precis apuntalar lo cimbori pera contenir sa imminent ruina.

Aquesta que podria evitarse segons parer facultatiu ab la sola inversió d' uns dos mil duros, seguirá inexorable ab tot y alguns escasos esforsos últimament

posats en planta, y avuy que 's blasona d' avens en tot y en que las comunicacions de Sant Cugat ab Barcelona s' han fet més fàcils ab la nova y ben acondicionada carretera; tal vegada deurá deplorarse la ruina d' un gran monument, glòria y honor d' aquells que 'l alsaren, y vergonya dels que impassibles veijen mutilarlo y arruinar-se pedra per pedra.

LO DOLSAINER

Coneguda es la música dolça y armoniosa de la dolsaina, vulgarment sach de gemechs, la que ab poderosa veu ressona en los camps de Catalunya y presideix alguns festes, com esdevé també en la montanyosa Irlanda. Acertat per lo tant estigué en nostre concepte lo distingit dibuixant don Apeles Mestres, colcant un bon avi de nostras montanyas, sentat sobre un munt de rocas y trayent melodiosos y plinyiders acorts de l' instrument tan conegut en nostras encontradas, totas plenas de ecos y de boscatjes que requerian pera sa música més poderosa veu que lo punteix de la guitarra ó los acorts sutilissims de la lira.

LA TORNADA DEL MERCAT

Lo títol d' aquesta composició de 'n Félix Urgellés, indica bé son assumpto que determinan las pocas figuras que aparentan trobar-se de retorn en lo camí.

La tarda d' hivern se troba ja en sa declinació, ha finit lo dia de mercat en la vila vehina y las pagesas ab llurs castells buytos y los pagesos embosats ab llurs gambetos, ó llargas capas ab valona y coll dret, portant plegada sobre lo front la túpida y característica barretina, atravesant los margals, las rieras plantadas de pollanccas que conservan una que altre per una part daurada y per altre platejada fulla seca; venen serpentejant fins arribar á sas casas, ahont un bon foch de la llar reparará sas forsas, y á son escalf se farà llarga requesta de las vendas fetas en lo mercat, y de mil altres cosetas ab ell relacionadas.

EDUART TÁMARO.

CARTAS CONFIDENCIALES

ESBÓS D' UNA NOVELA

(Continuació)

Barcelona 13 Agost de 187 ..

ABANT d' arribar á Barcelona sols m' he prés lo temps de traure la pols de sobre, y corrents he anat á casa teva. Tenia ganas de dirte lo que es ben difícil d' expressar en cartas. Truco y 'l teu criat me diu que has marxat ab ton cosí á Rocafortada. ¡Pobres perdus y pobre de mí! pobre de mí porque no 't trobo quan te voldria veure; pobras d' ellas porque 't veurán quan no 't voldrian trobar.

Tantíssimas ganas com tinch d' expansionarme ab algú que siga verdaderament amich meu, y á tú, que ets lo més íntim, te trobo fora quan vesso tot jo de desitjos y aspiracions noves, que necessitan ser recullidas per qui comprenga 'l valor que 'ls hi dona la meua manera d' esse. Tu ets la única persona que podria dirigir las mevas follas divagacions, que s' escampan, es cert, totas del mateix objectiu, emperó que, desgregadas é independentas l' una de l' altra, corren sens terme ni precisió, d' extrem á extrem, com vol de coloms espargit per l' esparver. No sé ni 'l qué desitjo ni á qué aspiri, ni trobo forma d' arribarhi, porque l' ideya acullida avuy será demá abandonada per pueril ó improcedent. Jo vull ab tota l' ardencia del desitj, y no m' atreixo á donar forma á mon voler. Pateixo, y encar que coneix ahont cau l' origen de mon mal, m' estaciono y no cerco medis de combatrel, ni de dominarlo, ni adhuch d' acostarme á la font pera abeurarmhi á dojo. Jo de mí, ja sempre impresionable, m' hi trobo avuy més, y fluctúo indecís entre barrejadas y diferents ideyas, com la canya que sura en la rompent de las onas, que s' enretira y acosta á la platja, segons l' impuls que li imprimeix la marejada. Voldria ho y no ho voldria; goso y no goso, y sempre la seva imatge se 'm presenta al devant meu ardenta, enervadora, febril y lúbrica, es timulant lo desitj ab certa vaguetat indefinida, més ubriagadora encara que la forma real y precisa.

No sé si aquesta carta tindrà coherencia,—tal es l' estat de mon esprit—mes no vull rellegirla, porque la seva incoordinació mateixa 't donga una ideya de com me trobo y d' ahont me porta l' amor á aquesta dona, pera mí funesta, que en mala hora conegui...!

Y jo mateix m' en rich...! Increpo sa memoria com si fos ella la verdadera causa de ma confusió y de mon estat, quan conscientment no hi ha tingut ni la més mínima part de culpa. Jo, jo sol m' hi he emborraxat inconsiderat y lleuger, assaborint íntimament l' esplendor de sa voluptuosa materia, sens que en lo desconcert de ma imaginació hi hagé afegit ella ni l' átom d' una

guspira. La culpa sols es meua, ben meua. Jo, que impunement he volgut mirar lo sol sens pensar que cegava, y avuy me trobo tan enfosquit per la violencia de sos raigs que es cada pas un entrebanch que 'm lliga y aufega. Tan comprimit estich que 'm temo 'l primer dia que sortiré cridant ¡socorro! ¡socorro!

Planyme pel que pateixo. Albert.

Barcelona 17 d' Agost de 187...

Dos colps l' he anada á veure y dugas vegadas lo criat m' ha dit que no hi era. N' estich ben segur; s' ha fet negar, no 'm vol rebre. ¿Será que té por de trobar-se ab mí cara á cara, ó bé será que creu inconvenient ma actitud, que tal vegada li he accentuat sens jo coneixeho, y vol allunyar-me d' ella absolutament...? No ho sé: si hagués de creure mon desitj pensaria que es lo primer y que participa un xich de mon entusiasme, reclosa com está en un centre tan diferent del que ella 's mereix; mes si 'm deixo conduhir per la rahó freda y llògica 'm conenso y desespero creyent lo segon terme de ma proposició.

Jo m' he abocat á un abisme y ja no puch sortir-me: avansaré resolut, siga ahont siga que 'm porte mon desconegut fons: beuré tota la copa sens saber si son contingut será matzinas ó medicina. Ella no vol veurem; donchs me veurá á despit seu, seré la seva sombra ahont se vulla que dirigeixi un pas, y molt será que no trobi una circumstancia afavoridora de mon desitj, per medi de la qual puga un dia ó altre expressarli mon estat.

Aixó no es viure! La imatge candent d' aquesta dona no se m' aparta may, capgirant tots mos pensaments y omplint ab sa essencia avassalladora los més recóndits plechs de tot mon sér. S' interposa entre mí y tot lo que no es ella, enfosquit mas ideyas que no se li refereixen, entorpint ma inteligencia, enervant mon esprit y donant á tot un cert tó ardent y calitjós.

Y jo 'm queixo, y á mon pesar m' hi lligo y 'm no dreixo ab l' esplendor de sa bellesa. ¿Qué 'm fa á mí de tot lo que no es ella? Si en l' espay no hi titila son alé que al passar per sos llabis carnosos s' inflama y satura en delicias ¿qué 'n faig de respirar? ¿Qué millor poden cercar mos ulls que la electricitat de sa mirada ardenta que 'm crema y 'm fascina? Lo mon es ella: ella es la vida, la llum, la essencia del pensament, la realisació en un de tots los desitjos que la imaginació més creadora somia y fantasieja; esprit y materia, sentiment y sensació: ella ho es tot. No més que al remoreig de sa veu, armonia nova y desconeguda que may trobaran, ni consemblant, los músichs de la terra, y á la arrebatadora fascinació de sos ulls, forsa inapreciable; aixecaria un poble si ho volgués, y portaria no sols al heroisme brillant y aplaudit, sinó al sacrifici desconegut; y si ho desitjava—que no pot desitjarho en sas elevadas aspiracions—fins al fanch de la més innoble y repugnant baixesa, entre 'l llot ahont se rabejan las passions més bordas y vergonyosas.

Jo 'm sento per son poder arrebatat, aniquilat, incapás de defensarmen ni de resistir sa forsa, que cada dia m' estreny mes y anula ma voluntat que sols está fixa en son pensament. Me trobo peresós pera 'l treball y térbol mon pensament é inerte la inteligencia pera aplicarse á las especulacions científicas que fins avuy havian sigut sempre la meua distracció y 'l descans de las penas que porta en sí l' etern trasvals de la vida humana. Devadas vull fixarme en los treballs á que tanta afició havia portat en altre temps; y 'm trobo débil y distret, no podent recullir mon pensament dins dels límits d' un estudi formal y rahonable, sinó que la meua imaginació, d' ideya en ideya, fuig y se m' escapa fins á trobar sa imatge, pera torturarse y martiritzarse en lo recort d' aquells moments delitosos de nostra íntimitat, passats pera no tornar may més á alegrar la soletat inmensa en que he quedat.

No ho sé: no sé ahont anirá á parar la meua pobre rahó malaltissa si no trobo un terme que determini 'l meu estat, cada dia més anormal y mes apartat del curs natural y práctic de la vida. De vegadas, en aquelles horas de la nit de somnis y de torments dels qui tu no pots formarten una verdadera ideya, sento com si s' escapés la meua inteligencia, deixant en mon cap un vuit extrany y uns extrany efectes, que jo mateix no atino á explicarme. Sento com una vaguetat en mas ideyas, de primer lleugera y més consistent de mica en mica, que va enfosquintlas y fentlas raras fins al extrem de sentir las passar intangibles en confosa munió, pesantas y difusas, pera anarse esmortuhint y apagant dins de ma inteligencia fins deixar mon cap en una somnolencia vuida de tot pensament rahonable, pera fixarse alashoras en ella d' una manera carnal y positiva que 'm dona un malestar inexplicable, y que al mateix temps assaboreixo ab una certa delicia febril y neguitosa.

Las tevas cartas estimadas son la única llum sanitosa que ve de tant en tant á clarejar un xich las tenebras de mo. estat; mes ¿quina claror podria irradiar una petita guspira llansada al espay en nit plujosa? Albert.

Barcelona 21 d' Agost de 187...

La he vista en lo teatre y en lo café, bella, incitant, apetitosa, devorant frenétich sos mohiments graciosos y acompassats; la he seguida en lo passeig y per botigas, espiant las ondulacions de son vestit, que reflectia 'ls contorns dolsos y atrevits de sas formas; per tot arreu li he dit ab mos ulls y ma actitud: «soch aquí, t' estimo, soch teu, sigas meua;» y la més glacial indiferencia s' ha pintat en son rostre, y 'ns havem passat pel costat dihentme ella sempre ab son fret y tranquil continent que l' un no era res pera l' altre. Donchs bé: ja estich determinat; demá portaré á terme ma resolució, y pera que tos consells no pugan dissuadir-me no enviaré aquesta carta fins després d' haverla vista.

Demá la empendré y sabrás lo resultat al mateix temps que ma resolució.

No puch més: m' aufego.

FRANCESCH DE BOTER.

(Seguirá)

A LES BELLES ARTS (1)

DEDICADA

Á MON ESTIMAT GERMÁ ENRICH MONSERDÁ Y VIDAL

¡Salut, áigles ardides
Que ab portentoses ales
A les regions més altes lo vol hi remonteu,
Sobre lo mon vessante
A cada aleteig vostre
Preuhadas maravelles, com encisant trofeu!

¡Salut, preclars ingenis
Qu' en gegantesques lluytes
Lo foch de vostres vides á l' art heu consagrat;
Rompent de la materia
Les denigrants cadenes,
Obert habeu á l' home l' hermosa idealitat!

¿Qué fora sens vosaltres
La deprimida terra?
¡Benhaja, 'l flam que impulsa vostre constant anhel!
Benhaja Deu, que al darnos
Per cástich eix desterro,
Cinch astres va deixarnos per entreveure 'l cell!

D' entre élls, ets m' estimada,
Galana pòesia,
Tal volta 'l que illuminas ab foch més creador,
Ton trono no s' aixeca
Dins de la freda pensa,
Ton trono sols arrela junt al escalf del cor!

Desde éll mous y subjugas
A tes germanes belles,
Que viuhen y s' alentan baix ton poder ardent,
Que á ta influencia esclatan
Y formes revesteixen
Y son de nostra vida l' encant més esplendent.

No ets sols l' encisadora,
Brillant y clara estrella,
Que á la secreta forsa d' irresistibile encís,
Inspiras al gran Dante,
Ses inmortal estrofes,
Y lliure li franquejas lo pas del Paradís;

Jo 't veig, divinal deesa,
Regir desde ton trono
Les dolses armonies que en misteriós acort,
Nostres sentits fascinan
Y per flayrosa via,
A uns altres mons transportan nostr' esperit absort.

Jo 't veig, potent regina,
Dictar les vibrants notes
Que dolses com la ditxa ó greus com lo penar,
Conmouhen y arrebatan
En les sublimes obres,
Que brotan de Beethoven, de Weber y Mozart.

Jo 't miro, ardent centella,
Encendrer de l' artista,
La pensa creadora, quan en la fosca nit,
Enamorat somnia
De reys; héroes y gestes,
Ab son pinzell deixarne qualche passatge escrit.

Jo ton perfum respiro
Sobre eixes brillants teles
Del cor accent qu' encisa, dels ulls purissim cel,
Que per eterna gloria
De l' art y la bellesa,
Pintaren Ticiano, Velazquez y Rafel.

Jo 't veig inmensa pira
Estendrat en la Grecia,
Y á ton calor de vida los márbres animar,

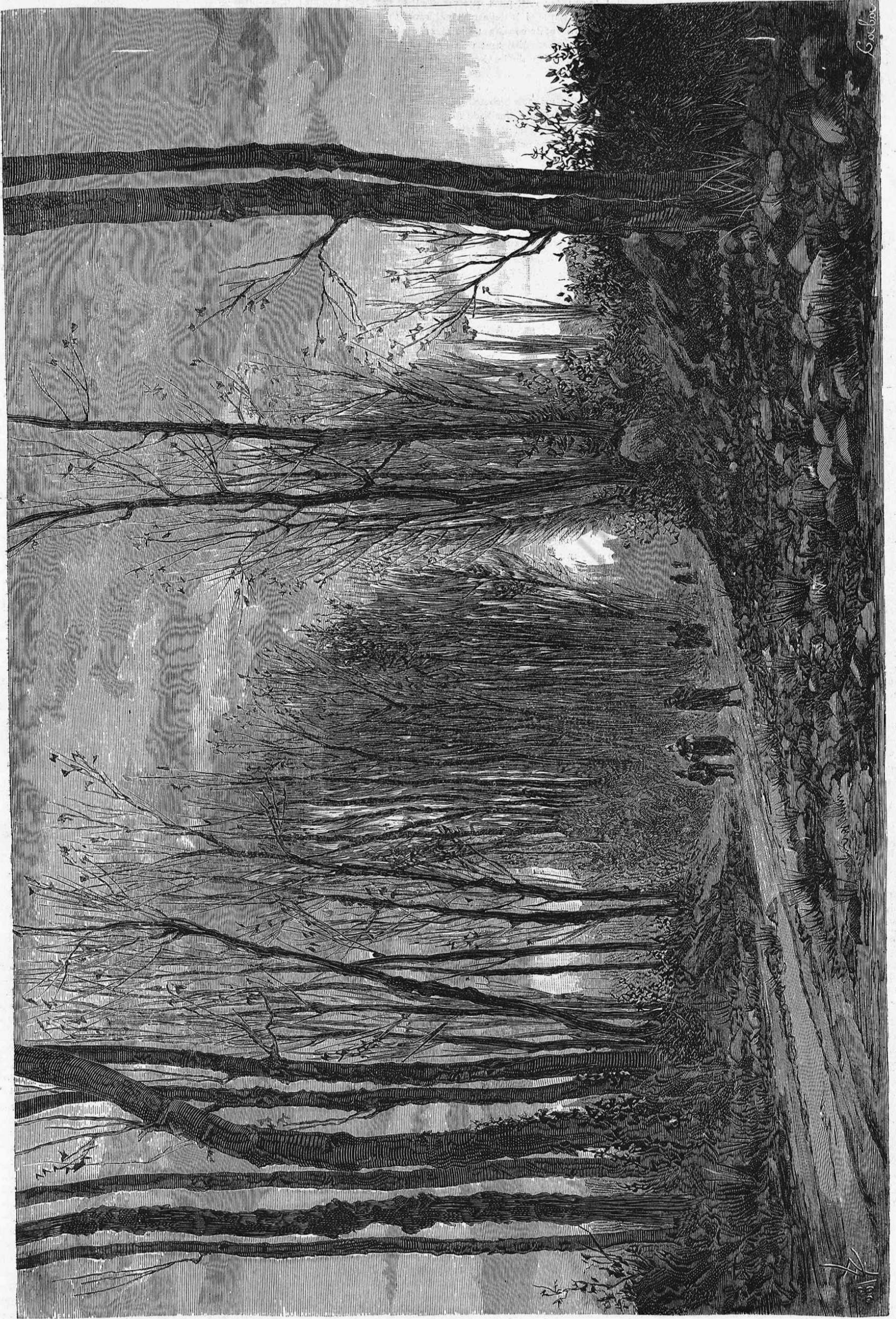
(1) Poesía premiada en lo Certámen de la Societat literaria y de Belles Arts de Lleyda.

LO DOLSAINER
 COMPOSICIÓ DE APELES MESTRES

VISTA POSTERIOR DE LA IGLESIA DEL MONASTIR DE SANT CUGAT DEL VALLÈS
 (DE HELIOGRAFIA DE JOARITZI Y MARIEZCURRENA)

LA TORNADA DEL MERCAT — COMPOSICIÓ DE ÚRGELLÉS

Goebel

187

Y en lo compost informe
De tosca pedra dura,
Baix lo sisell de Fidias, lo sentiment brotar.
Jo veix com tes guspies
Inflaman á la Italia,
Y son sagell de gloria, Ghiberti hi deixa imprés,
Y empunya Miquel Angel
De l'art lo ceptre insigne,
Y crea á ton imperi, son immortal Moisés...
Y tú, oh Arquitectura,
Gentil ramell que uneixes
De totas les Arts Belles, les mes galanes flors;
Que 't dona la Poesia,
La inspiradora essencia,
Pintura y Escultura, sos magistrals primors:
Camp fértil ets de gloria
Que esclata maravellas,
A la influencia grata de tan preuhat conreu.
Divina n' es la flayra
Que per la terra escampas,
Per ço n' és la escullida, per fer temples á Deu!

.....

¡Plers del esprit! ventada
Serena y delitosa
Que 'ns portas falaguera vers un oreig sagrat
¡Benhajan tes besades!
Que un hálit son tal volta
Del resplandor puríssim que llansa l'Increat!

DOLORS MONSERDÁ DE MACIÀ.

CONGRÉS CATALÀ DE JURISCONSULTS

(Continuació)

SESSIÓ SEXTA. Comensá á un quart de cinch de la tarda del dia 12 de Janer últim, presidint D. Joseph Borrell y Montmany.

Llegida pel Secretari Almeda l'acta de la sessió anterior, y aprobada per unanimitat, lo Sr. Renyé suplicá s' acordés que las sessions fossen diarias, y haventshi oposat lo Sr. Bosch, la Presidencia manifestá que 's reservava usar lo dret que sobre aquest particular li competia, conforme consideraria convenient; se doná compte d' haver presentat la credencial lo delegat de Santa Coloma de Farnés D. Emili Sicars; y á proposta del senyor President s' acordá, també per unanimitat, que al discutirse las adicions hi hagués solament un torn en pro y un altre en contra, seguint consumintse dos tornos en pro y altres dos en contra en las discussions d' articles y esmenas, y que n' hi haurian tres de cada classe en los debats sobre proposicions.

Acte seguit lo Sr. President dirigí algunas paraulas als senyors delegats, recomanant proceressin guardar en las discussions la calma y moderació que requerian aixís lo bon nom de la classe com la naturalesa dels assumptos que havian d' esser objecte d' aquellas, fent present, además, que la marxa del Congrés era atentament observada, y la trascendencia que pera 'ls interessos del país podrian tenir las sevas resolucions.

Entrantse á l'ordre del dia 's llegí una adició al article 3 de la proposició reglamentaria firmada per los Srs. Cabot, Rufart, Mascaró y altres senyors delegats, en la que 's demanava que en la Comissió que havia de dictaminar sobre 'l Reglament, además de la Mesa del Congrés, hi entrassin los President y Secretari de la secció administrativa de la Comissió Organisadora.

Lo Sr. Bassols, responnent á una pregunta feta pel senyor Cabot, manifestá, en nom dels firmants de la proposició, que no podian acceptar l'adició, perque modificava essencialment dit article 3, que volian conservar íntegre.

L'expressat Sr. Cabot, en defensa de l'adició, digué: que lo que 's demanava per ella, aixó es, que los qui havian estudiat y redactat lo Reglament fessen part de la comissió que sobre ell havia de formular dictámen, se fundava en que poguessen aquells ilustrar á dita comissió sobre 'l desenvollop que havian donat al pensament en que s' havian inspirat al ferlo, y que aixís se feya en tots los Congressos, en termes que aquest seria 'l primer en retxassar una práctica tan lógica. Discurrínt luego sobre 'ls arguments que poguessin aduirse en contra, digué: que no podia ja objectarse ab la suposada no existencia de la secció administrativa, després de lo que sobre aquest punt havia manifestat lo senyor President en la sessió anterior; ni ab lo temor de que, per l'adició, los partidaris del Reglament presentat obtinguessin majoria en la comissió dictaminadora, perque tractantse en ella de que s' agreguessin á la Mesa del Congrés solament dos individus de dita secció administrativa, no hi havia aquell perill; que tampoch obstava lo manifestat pel Sr. Bassols, de que 's volia

conservar íntegre l'article 3, perque aquest quedava en tota sa integritat, puix que res d' ell se suprimia per la adició; y que si 's deya que pel repetit article 3 se donava un vot de confiança á la Mesa, ab l'adició quedava també aquest subsistent y 's feya extensiu á la secció administrativa de la Comissió Organisadora. Entrant, per últim, en apreciacions, per no voler la majoria discutir las institucions catalanas, y per retxassar tot lo que de la minoria procedia, digué que l'adició que 's discutia obehia al desitj de conciliació, y que també podia posar d'acort als mateixos delegats de la majoria, la que suposá estava dividida en qüestions fundamentals, ó que los que la componian no havian sostingut sempre iguals principis, y pera probarho pretengué llegir part d' un article publicat en 1878 en un periódich, en lo qual, digué, s' atacaven institucions fundamentals del dret catala (lo Sr. President lo crida á l'ordre, recordantli que no permitia alusions personals). Lo senyor Cabot, donant un nou giro al concepte, intentá rodonejar lo periodo ab la lectura d' un párrafo de dit article, titolat *La aristocracia d' espanya*, pero fou interromput també per la Presidencia, repetintse aixó varias vegadas, fins que á la quarta ó quinta tentativa, á pesar de las advertencias del Sr. President, y entre 'ls rumors y crits de desaprobació dels uns y dels aplausos dels altres, prenenthi la principal part lo públich, portá á cap (esforçant la veu) la lectura ó recitació d' alguna cláusula, sense que s' entengués lo que deya, y únicament se comprengué que sa alusió 's dirigia á D. Valentí Almirall, autor d' aquell article (1).

Lo Sr. Almirall demaná la paraula, que li negá la Presidencia pera evitar qüestions personals; dit senyor digué que solament era pera fer una manifestació, á lo que tampoch accedí 'l Sr. President; allavors s' alsá 'l Sr. Sol pera apoyar lo dret del Sr. Almirall pera fer us de la paraula, y produhint aixó certa confusió, que comensava á agravarse per las manifestacions del públich, lo Sr. President sospengué la sessió. Era un quart de sis.

Reanudada la sessió á tres quarts de sis, lo Sr. Bassols contestá al Sr. Cabot, que l'adició desvirtuaba lo vot de confiança que pel article se donaba á la Mesa, perque anyadir á eixa lo President y Secretari de la Secció administrativa, era desconfiar de que aquella per sí sola pogués desempenyar be lo càrrech; que retxassada la primera adició, ó sia, la en que se demanava que fessen part de la comissió dictaminadora tots los individus de la secció administrativa, havia de retxassarse la que 's discutia, que era una part d' aquella; essent de notar per altre part, que d'admetres la última 's donaria un desaire als demés individus de la dita secció administrativa; y que si la Mesa tenia necessitat de consultar als que havian redactat lo Reglament, no deixaria de ilustrarse ab sas explicacions, si be era de creuer que no sentiria tal necessitat, además de que ella era l'única que havia d' asumir la responsabilitat del dictamen sobre lo Reglament. Rectificá lo Sr. Cabot.

Lo Sr. Almirall digué, que havia demanat la paraula pera manifestar, que deferent sempre á la Presidencia, mentres aquesta no volgués que s' entrés en personalitats no respondria á cap alusió que se dirigís.

Al anarse á votar l'adició, la retirá lo Sr. Cabot, quedant definitivament aprovat l'article 3.

Acte seguit se llegí l'article 4 que disposa, que desde luego 's prengue en consideració y 's discutí la proposició de fondo presentada y las de igual naturalesa que tal vegada 's presentessin.

Lo Sr. Mascaró prengué la paraula en contra. Comensá encarrant l'importancia del debat que per deferencia á sos companys iniciaba en aquell moment, puix que si be en apariencia era un precepte reglamentari lo que 's discutia, com aquest fixaba la fórmula del Congrés, senyalantli las materias de que hauria d'ocuparse, y limitant pera lo successiu lo terreno de las discussions á lo que disposés l'iniciativa de la majoria, era per aixó que donaba á aquest debat tota l'importancia considerable ja de fondo. Consigná algunas consideracions pera fixar la conducta de la minoria del Congrés dihent que fins llavors s' havia batut cedint lo terreno, pam á pam, perque li convenia demostrar la necessitat que hi havia de que regís un reglament; y que habents parlat del amor al país, debia dir que lo sentia poderós é inestingible, pero entenent que lo amor á Catalunya no havia de manifestarse per odi, mala voluntat, ni menyspreu de las demés provincias d' Espanya, ni limitarse á determinadas comarcas, sino que havia d' amarse á Catalunya, no sols per lo que era en sí, sino perque formava part, y molt principal, de la Nació Espanyola, sens

(1) Lo Sr. Almirall, en lo núm. 579 del *Diari Catalá*, que correspon al 14 de Janer últim, publicá un article titolat *Explicacions*, ahont exposá sas opinions, situació y conducta en relació ab lo Congrés Catalá de Jurisconsults, consignant que l'article á que 's referia l'alusió deya ni més ni menos que lo que ell venia dihent desde que s' ocupa de la cosa pública y que lo que en son dia diria al Congrés.

veurers mes enllá del Ebro altra cosa que germans, ab qual motiu recordá alguns del principals fets de nostre historia general en los que 's posá de manifest aquest amor de germandó nacional.

Entran en materia digué: Que de la sola lectura del article que 's discutia, 's deduhia, que ab la seva aprobació 's prejudicava la qüestió d'existencia del Congrés, que per dit article 's tancavan tots los passos sens deixar forat ni aspíllera pera ahont pogués arribarse á una discussió, que los firmants de la proposició no volian que 's tantejés; y que no contents aquestos ab la proposició de fondo que tenian presentada, havian volgut prevenir lo cas de que fos retxassada, puix que pera llavors, segons dit article 4, tindrán lo dret de presentar, pera esser seguidament discutidas, totas las proposicions de igual naturalesa que 'ls hi placia, lo qual clarament significava, que no 's arribaria jamay á la discussió del dictamen de la Secció jurídica de la Comissió organisadora.

Negá que lo Congrés tingués dret ni competencia pera acordar lo que 's proposava, com ho demostraria acudint á sa historia.

Sentá desde luego per esser inqüestionable, lo dret que la Societat Económica d' amichs del País de Barcelona tenia de convocar, ab determinat objete, un Congrés de jurisconsults, y també que sino s' estava d'acort ab lo projecte de la Económica, ó no 's creya convenient la reunió del Congrés, ó 's dissentia del objete pera lo qual era convocat, en no acudint á ell se cumplia, sens que pogués alegarse ó dirse que al ferho aixís se corria lo perill de que s' hagués presentat al Ministre de Gracia y Justicia un dictámen tal com desitjaba la minoria, perque las corporacions totas á las quals se dirigí lo President de la Económica pera portar á cap lo seu plan, sabian perfectament á quinas bases havia d'obeir lo Congrés, y podian haberli negat son concurs, sense lo qual era evident, que no hauria lograt reunir-se.

Recorrent los antecedents relatius á dita reunió digué: Que en 2 de Mars de 1880 D. Vicens de Romero President de la Económica proposá y aquesta acordá «reunir un Congrés de jurisconsults, ab l'objete de que s' occupi de quals institucions forals han de permaneixer en la lleyislatió general del regne.» Baix aquesta base foren invitadas las Diputacions forals, las Academies de lleyislatió, de Dret y de Dret Administratiu, Institut Agrícola, Colegi d' Advocats, etc. Baix aquesta base es dir «constituída la Comissió organisadora pera la celebració d' un Congrés catalá de jurisconsults que «deliberi y proposi quinas institucions forals han de permaneixer en la lleyislatió del regne» 's dirigí dita Comissió á las Diputacions provincials demanant la subvenció que 's considerá convenient, y baix la mateixa base, ó sia, pera que 's dongués compliment al objete pera lo qual lo Congrés era convocat, otorgaren aquellas corporacions auxiliis en metálich. Que en la convocatoria pera lo Congrés, publicada en 20 de novembre del any passat, se reconegué «que era una necessitat per tots sentida la de que tinga Espanya una lleyislatió civil, clara, justa y general.» En la mateixa 's consigná d' una manera terminant y precisa, que lo Congrés catalá de jurisconsults «se constituía ab l'objete de discutir, votar y proposar baix la base del «projecte del Códich civil publicat en 10 de Mars de 1851» quals principis é institucions de dret foral son, segons «lo seu judici, de vital importancia é indispensable introduhir com excepció pera Catalunya en lo Códich civil espanyol, quals per sa reconeguda bondat, han de quedar pera figurar en lo mateix com lleyislatió general y de quals pot prescindirse per innecessarias ó desusadas.»

Y de lo exposat, deduhí com á conclusió forsosa, la incompetencia y la falta de dret en la majoria pera, disoldrer lo Congrés, pera alterar las sevas bases, ni pera imposarli un objectiu distint del que tenia senyalat y ab qual se conformá la Comissió organisadora, ja que en virtut de la convocatoria de la Económica, acudiren, sabent perfectament l'objete pera lo qual se las cridava, las corporacions totas, que foren invitadas, y en virtut de la convocatoria, los colegis y districtes enviaren sos representants al Congrés ab un mandat que 's revocava, convertint lo Congrés que estava cridat á discutir, votar y proposar las institucions forals que mereixian esser conservadas, en una reunió electoral de segon grau, ab l'exclusiu objete de que nombri una comissió de dotze individus, que junt ab la Mesa y junt ab la secció jurídica, digui al Govern y á la Comissió de Códichs, qual era la opinió del Congrés sens coneixerla.

Discurrínt per últim sobre quin principi ó sentiment inspirava als que volian imposar aquell silenci, després de preguntar, si era lo temor de que nostras institucions no podrian resistir al análisis, ó de que perdrian ab la discussió lo prestigi que suposa 'ls hi donava lo misteri en que vivian, ó de que quedessin mal paradas per la rudesia dels atachs, digué, que en son concepte, la causa de aquella actitud, consistia en que, aixís com los de la

minoría no ignoraban, que si 's discutian institucions, en alguna d'elles estarian los uns en pró y los altres en contra, los de la majoría sabian que quant d'institucions se tractés desapareixeria la cohesió en las sevas filas.

Sia, empero, aquesta ó altre diferent lo motiu que determine vostra actitud (terminá dihent á la majoría), tingau sempre present, que no tenui dret pera resoldre lo que vos proposeu, tingau sempre present, que si vos altres abdiqueu del vostre dret y nos arrebateu lo nostre, aquesta minoría, encara que faltada de vostra saviesa y de vostra autoritat, formulará un dictámen arreglat á la convocatoria y lo elevará al govern de S. M. y á la Comissió de Códichs, en cumpliment del deber que s'ha imposat. Tingau present per últim, que ab nosaltres y sens nosaltres seguirá avant l'obra de codificació, qu' es obra de progrés, obra de veritat, y aixís com la opinió d' aquest Congrés hauria fet autoritat en la Comissió de Códichs y en los Cossos Col·legisladors, si vosaltres os negueu á manifestarla, y demá cruxeix y s'arruina aquest antich edifici de nostre dret foral, si demá baix lo pes de sas ruinas pateixen la familia y la propietat, si no ha pogut salvarse, lo que tal vegada mereixia esser salvat, nosaltres ab pena, pero ab la conciencia tranquila contemplarem las ruinas, vosaltres las contemplareu ab pena, sí, ab profunda pena, pero dihent del fons del cor ab veu de remordiment, *per nostrum patimur saelus* (aplousos.)

S. RIBOT.

(Seguirá.)

LAS FESTAS DE LA CANDELERA EN VALLS

X lo camp de Tarragona y entre mitj d'un jardí d'olorosas flors, s'hi troba la bonica é industriosa vila de Valls. La rodejan unas 1500 casetas de camp, blancas com colometas. Un sensfi de torrents nascuts al peu de la mateixa s'escampan per totes parts, serpentejant fins á trobar lo riu Francolí. La gent més sensilla y franca del poble catalá es la que pobla aquesta comarca. Allí si conservan intactas las virtuosas costums de nostres avis, allí 's porta encara l'antich trajo de nostra terra. Exerceixen l'hospitalitat de la manera més complerta; aixís es qu' al visitar aquesta vila es impossible deixarla sens recansa; tantas y tals son las atencions que en ella 's dispensan als forasters. Y segurament que no 'm deixarán mentir los que en las recents festas de la Candelera han acudit á nostra vila durant los primers dias del mes en que 'ns trovém.

L'origen d'aquestas, segons he pogut enterarmen, es lo següent:

Fa molts anys que la peste causá grans estragos, tant en la vila com en tota l'encontornada. Los esforços de la medicina fóren inútils, puig la gent moria pe 'ls carrers y arribá á tal punt l'espant de sos pobladors que ja no sabian ahont recorrer. Quant, per casualitat un vellet se recordá que sent ell nin se veneraba una imatge y que en consemblants casos havia fet miracles assombrosos. Tal fou l'admiració del poble al oír aquesta relació que al instant brillá l'esperansa en lo cor de tots los allí presents com indicant que aquella imatge seria per ells l'áncora de salvació.

Així fou. Buscaren per tota l'esglesia l'imatge desitjada. Lo vellet los acompanyava, y segons conta la tradició, la trobaren en un recó del altar que avuy dia sen diu de Sant Joseph. Podeu figurars l'alegria dels presents. Al moment se l'arreglá, puig estava plena de pols y trenyinas.

Contan que, al esser passejada en professó per la vila, los malalts s'alsaven del llit y que tots los que sortian y veyan l'imatge quedavan curats.

Al instant se tractá de celebrar grans festas en honor d'ella, pero 'l senyor del Castell proposá que per aquella vegada, éll pagaria de son peculi l'impost de la festa, ab la condició de que 'l poble devia fer lo vot de costejarne un altre cada deu anys. Y, desde allavoras que 's continua celebrantse, pero may s'havia fet ab tanta pompa com la del present any.

Vaig á posar á continuació los festeigs que tingueren lloch:

Desde las primeras horas del dia 1, se notá un gran moviment per la vila; tothom estava arreglant sas fatxadas y carrers.

Arribat lo mitj dia, un repich general de campanas y salvas de morterets anunciá als obrers que deixessen sos respectius tallers. Los gegants, balls, grallaires y músicas recorrian los principals carrers, mentres en la Casa de la vila 's feya una regular almoyna á las familias necessitadas.

Per la tarde acudiren gran número de forasters, entre ells, lo senyor Governador, senyor Arquebisbe de la Diócesis, y lo Exm. é llm. senyor bisbe d'Oviedo; los quals fóren esperats á fora de la població per las autoritats locals.

A las 4, segons costum y lley, la venerada imatge fou baixada de son camaril y colocada en la sumptuosa gloria que se li tenia preparada en lo altar major. Al acte assistiren totes las autoritats civils, eclesiásticas y militars. Un notari prengué nota de la cerimonia.

Serian las 8 del vespre quant la plassa de la Constitució presentava un aspecte may vist, puig estavan reunits tots los balls, gegants, xiquets y músicas pera dirigirse á completas. Al sortir las autoritats de las Casas Consistorials, romperen á una, grallaires, músichs, campanas, cuets, carretillas, etc., etc. Al esser arribats á la parroquia de Sant Joan Baptista, ahont tenia lloch la funció, la magnífica orquesta del senyor Mestres nos feu oír las dolsas melodias del célebre Carnicer.

Acabadas que fóren las completas, la comitiva se dirigí altre volta á la Casa municipal; retirantse després cada qual á son respectiu domicili.

Per la nit, grans serenatas á las autoritats, y la població estava il·luminada ab profusió y elegancia, propia de las grans capitals.

Al apuntar lo nou dia, un repich general de campanas salvas de morterets y variats músicas anunciaren la grandia. Al moment se veié un gentiu inmeus per tot arreu.

A las 10, las dansas, gegants y músicas, estavan devant de la Casa de la vila, esperant que sortissen las autoritats pera encaminarse al temple. Aquest estava decorat é il·luminat ab un gust exquisit. Oficiá de pontifical lo senyor Arquebisbe de Tarragona; lo sermó estigué á cárrech del eminent orador sagrat, Exm. é llm. senyor bisbe d'Oviedo, Dr. D. Benet Sans y Forés. La música del citat senyor Mestres tocá una magnífica missa del mestre Puig.

Al sortir del ofici los atrevits y hábils xiquets, alsaren sos renombrats castells devant de las Casas Consistorials. Segons conta la gent mes entesa en aquesta classe de diversions, may per may s'havian vist torres més atrevidas. L'aspecte que en aquest moment presentava la plassa era imponent.

Encara que la professó estés anunciada á las quatre de la tarde, no pogué sortir fins á las 6. La formaban unas 800 personas ab atxas y tres bandes de música. Lo estandart municipal fou portat per lo senyor Governador de la Provincia. Tancava la sagrada manifestació una magnífica carrosa en que hi anavan vuyt nenas vestidas d'àngel, las quals tiravan flors y poesias alussivas á la festa. Serian quarts de deu quant la professó entrava á l'esglesia.

Per la nit grans il·luminacions com en lo dia anterior serenatas, balls públichs y particulars y molts altres diversions, entre ellas un castell de fochs artificials.

En lo dia 3 tingué lloch la magnífica festa de la adjudicació de premis del certámen literari organisat per la redacció de *La Patria Catalana*.

Eran las quatre de la tarde quant lo Teatre Principal estava plé de gom á gom. Impossibile descriurer lo bell aspecte que presentava, puig ademés de las bonicas senyoretas que ocupavan lo los palcos y llunetas, lo local estava tant ricament decorat com may s'hagi vist en semblants festas. Ab dalé tothom esperava que s'obris l'acte. Serian las 4 y mitja quant una distingida comissió de senyoras, autoritats y senyors del Jurat passaren á ocupar son respectiu lloch en lo escenari. Lo Sr. Alcalde declará obert l'acte; y 'l senyor President del Jurat, Sr. D. Joseph Castellet, doná lectura á un eloqüentíssim discurs, habent sigut interromput un sens fi de vegadas pels aplausos de la concurrència. Acabat aquest, lo senyor Secretari, D. Francisco Roca Sans, passá á llegir la memoria, la que fou escoltada ab gran interés y també molt aplaudida. Oberts los plechs, resultá esser lo guanyador de la flor natural, D. Joseph Blanch y Romaní, per sa composició «L'Albat»; dit senyor, nombrá per Reyna de la festa á la Srta. D. Marcela Santacana. Los altres poetas llorejats resultaren ser: D. Arturo Masriera y Colomer, D. Pere Anton Torres, D. Jaume Ramon Vidales, D. R. Roca Sans, don J. Riera y Bertran, D. F. Ubach y Vinyeta, D. Ramon Bassegoda y D. Vicens Piera y Tossetti.

La major part de las poesias foren llegidas per sos autors, y en lo intermedí d'una y altre la música del regiment de Vizcaya tocava escullidas pessas en lo saló de descans, y terminat l'acte, acompanyá al Magnífich Ajuntament y Jurat fins á casa de la Vila.

Mes tart tingué lloch en los salons del «Casino Catalá» una vetllada literaria, en que hi prengueren part los llorejats y altres poetas que 's trovaban en la vila, entre ells, los senyors Matheu, Oller é Ixart.

Acabada aquesta, la societat obsequiá als lectors ab un espléndit banquet.

Mentres se celebraba la vetllada literaria, en la plassa del Cuartel se calaba un magnífich castell de fochs artificials, elaborat per lo acreditat pirotécnic lo «Relámpago».

Durant los dias 4, 5, y 6 continuaren las festas ab la mateixa animació que en los anteriors.

Veliaquí, senyor Director, lo que han sigut las festas de la Candelera en aquest any de 1881, qual relació li envio en cumpliment de la paraula que ab V. vaig empenyar. Segurament que ab més lluhiment hauria pogut sortir ayrós d'aquesta tasca; pero, amich Director, qui fa lo que pot no está obligat á més. Vosté, al igual que 'ls ilustrats lectors de *LA ILUSTRACIÓ*, s'haurá fàcilment fet cárrech de lo difícil que m'ha d'esser l'escriurer pera 'l públich á mí, que sols per via d'entreteniment dono de tant en tant esbarjo á las meas aficions literarias.

R. ROCA SANS.

BELLAS ARTS

POCAS son las obras de pintura que aquesta setmana hem vist exposadas, pero en cambi son bon xich importants, compensant d'aquesta manera la qualitat á la cantitat.

Lo Sr. Planella Rodriguez té exposat en la galeria de casa 'n Parés un quadro de grans dimensions, representant *La brema*. Aquest quadro es de composició fàcil, figuras simpáticas, bastant ben dibuixadas y sentidas. Algú hi veu certa monotonia en los tons verts de la pampolada, pero nosaltres, que 'ns fem cárrech de que l'assumpto es sumament difícil d'execució, si bé hi trobem també aquest defecte, creyem que pot dispensárseli al autor en gracia á las molts dificultats que porta una obra com la que 'ns ocupa. Opiním també que la falta de llum que s'hi nota es ab l'objecte de donar al camp més frescura y poesia. Alguns tons obscurs més marcats en los cebs y rahims creyem que no hi farian mal efecte, y pot ser desapareixeria aquella monotonia dels verts. De totes maneres, lo Sr. Planella ha demostrat, en la seva obra, que estudia molt observant lo natural, y nosaltres estem convensuts que recullirá ben prompte lo fruyt de son talent.

També, en lo mateix establiment, havem vist exposats dos retratos del Sr. Caba, bons com tots los seus, y á pesar de que no coneixem los originals, ja podem ben dir que s'hi semblan; tal es la seguretat de dibuix y forsa de colorit.

Varias son las obras d'escultura exposadas aquesta setmana, totes ellas recomanables, degudas als Srs. Reynés, Campeny, Atché, Arnau y Montserrat, essent per nosaltres la obra del primer la més important, que es un busto que pot representar la tragedia, ben sentit, de forma verdaderament escultórica, testa expressiva, detalls ben disposats, y sobre tot sólit de factura. Francaement, si 'l Sr. Reynés segueix aixís aviat lo perdrém de vista. Sens dubte que ab las sevas disposicions pera la escultura, á París y altras capitals importants ne farian tant de cas ó més que aquí. Se veu que 'l Sr. Reynés ha escullit un tipo que repeteix en totes las sevas obras, y aixó, que per alguns es un defecte, nosaltres no ho creyem aixís, convensuts com estem de que tots los artistas, tant escultors com pintors y escriptors, tenen y han tingut sempre lo seu estil, los seus tipos preferits y fins una manera de fer propia. Lo Sr. Reynés no se sembla á ningú; molts de las esculturas que s'exposan no sabriam pas de qui son fillas, si no s'hi vegés al peu lo nom del autor; las del Sr. Reynés no necessitan firma, que bé prou la portan en sí mateixas.

Lo Sr. Montserrat, deixeble del Sr. Reynés, ha exposat un busto d'una jove; obra simpática, d'un modelat fàcil, feta ab gust y molta trassa. Aixís com lo Sr. Reynés no se sembla á cap escultor, com ja hem dit, lo senyor Montserrat ab la seva obra 'ns ha recordat los barros cuyts de Carpeaux.

Respecte de la obra del Sr. Atché, si bé hi trobem, com al Sr. Montserrat, una factura fàcil y gust en la collocació del busto, desitjariam que donés un xich més de carácter als detalls; per exemple, los cabells no deuriem tenir aquell carácter d'esponja, sino que es necessari tractats ab més finura (reparhi, sino, las obras de 'n Reynés). Tal vegada lo Sr. Atché no ha tingut més intent que fer un boceto, en qual cas nos va molt bé. Si hagués d'atendre un consell nostre li diriam que procurés á traure, no posar detalls enterament inútils en obras d'escultura, principalment en bustos. Fora sombreros y adornos, que si avuy son de gust demá serán ridícols, puig sempre 'l gust ha estat un esclau de la moda. Copihi lo desnú, ó á lo menos procuri que aqueix hi domini si vol que las sevas obras visquin llarch temps; li dihem aixó porque sabem que pot ferho.

Lo *Mefistófeles* del Sr. Campeny té bonas qualitats, ben presa l'actitut, però es obra de pocas pretensions.

També hi ha un busto de nena fet per lo Sr. Arnau y modelada ab tant cuydado que la fa semblar un retrato. Pot ser faria millor efecte si 'l vestit no hi dominés tant.

FREDERICH PRIETO.

BIBLIOTECA CATALANA

DIRIGIDA PER EN MARIAN AGUILÓ Y FUSTER

RECULL DE EXIMPLIS E MIRACLES, GESTES E FAULES e altres ligendes ordenades per A-B-C, tretes de un manuscrit en pergami del començament del segle xv, ara per primera volta estampades.

Acaba de publicarse lo primer dels dos volums de que constará aquesta obra, formant part de la Biblioteca Catalana que publica 'l Sr. Aguiló (D. Marian).—Es lo Recull de Eximplis un riquíssim aplech de belles veritats, un abundós tresor de profitoses ensenyances ofertes al lector en la forma concisa de breus exemples, d'anécdotes senzilles y faules enginyoses que fan del Recull una bellíssima y variada colecció de quadrets

plens de veritat, d'escenes admirablement descrites, y epissodis narrats ab aquella franca y candorosa ingenuitat que tant es d'admirar en nostres antigues cròniques.

Los deu petits gravats que reproduhim entre les ratlles d'aquest article bibliogràfic son los que, copia de les vinyetes del manuscrit original, van intercalats en lo text d'aquesta primera edició, del qual ne donem també una mostra copiant alguns dels numerosos exemples del Recull, que recomanam á tots quants treballan en la gran obra del Renaixement catalá, convençuts de que á tots ha d'esser útil l'estudi d'un llibre que si es de gran importancia per l'historiador, per

ser un arxiu tot ple de documents que pintan y retratan ab la més viva exactitut una de les èpoques més importants de la historia, no ho es menys pel qui vulla estudiar ab profit la nostra llengua, tractantse com se tracta d'una obra que té 'l doble interés d'haver sigut escrita á principis del segle xv y esser—així ho creyem—traducció del castellá; y que per la índole especial dels treballs que la componen ha d'esser agradable y profitosa al poeta, que en cada un dels *eximplis* que conté hi trobará senzillament indicats un sens fi de bocetos en miniatura, notes breus y fugitives, motius inspiradíssims, que ben sentits y desenvolats ab seny poden

convertirse en quadrets admirables, en noveles y dramas plens de vida y d'interés, y en cànchis y llegendes que sian en l'esdevenidor la corona de gloria y magestat de nostra renaixent literatura.

Al felicitar al il·lustrat Director de la Biblioteca Catalana per la publicació del Recull de Eximplis, hem d'expressarli 'l desitx de que vinga prest lo segon tom á completar la obra començada, sentint lo véurens obligats á manifestarli al mateix temps, com ja ho feu *La Renaixensa*, la extranyesa que 'ns ha causat, y ab nosaltres á tots quants han vist lo primer volum, la falta de prólech y portades que en lo mateix se nota.

Eximpli contra temptacio de la carn, segons se recompta en les vides dels sancts Pares.

Un monge havia gran temptacio de una bella fembra

que havia vista. E quant lo monge sabe que la fembra era morta, de nit ana lla on la hauen soterrada, e pres un gran troç del seu abit e fregan lo cors, que podia fortment; lo qual troç de abit podia molt terriblement e penjat dins la sua cella axi pudent, e quescun die ell deya: Vet açi la que tu desijaues; ara fartat della. Axi fo castigat de la dita temptacio.

Eximpli de un geperut qui no volent pagar un diner hach a pagar ne cinch, segons que recompte Pere Alfonso.

Un porter que guardava la porta de una ciutat demana per merce al Rey de aquella ciutat, que tot hom que per aquella porta entras que fos tort, o geperut, o tinyos, o ronyos, o rancalos, o potros, que quescun die li donas un diner. E el Rey atorga loy. Sdeuench se un die que un geperut se cuyda cobrir lo mils que poch, e volch entrar per la porta de aquella ciutat. E lo porter dix que li pagas un diner per la giba. E lo geperut contrastant ab ell que nol deuia pagar, lo porter li alça lo capero que tenia demunt los ulls, e vee con era tort. E ladonchs li dix: arem deus dos diners. E per pendre

li penyora per los dos diners leua lo capero del cap, e vee que era tinyos. Are, dix lo porter, me deus tres diners. E lo porter vee que era ronyos. Are, dix lo porter, me deus iiii. diners. Sobre allo hagueren contrast, per tal manera que luytaren, e lo geperut caygue dejus lo porter. E lo porter vee que era potros; e ladonchs

lo porter li dix: arem deus cinch diners. E axi no volent pagar un diner, pagan cinch mal son grat.

Miracle e eximpli con los studians de logica pequen quant despenen son temps en sofismes e questions sens profit, segons recompte Jacme de Uitriaco.

En la ciutat de Paris mori un scola, e apres aparech a son mestre de logica vestit de una capa de pergami tot scrit de letra menuda. E demana li lo mestre quina capa era aquella? e aquelles letres quines letres eren? E lescola dix: mes pes me donen quescuna de aquestes letres que no faria si tingues demunt la torre de Sent German. E sapies que aquestes letres son los sofismes e les questions sens profit en que jo despengui mon temps. E not poria fer entendre quant foch quim crema soffir dejus aquesta capa de pergami, pero si volias acostar la tua ma a mi e que una gota de aquesta suor que jo pas te tocas en la ma, ladonchs pories conixer lo

gran turment de foch que jo soffir. E tentost lo maestre acostat la ma en la qual li caech sola una gota de la suor, la qual gota li passa la ma de l'altra part aixi con si fos una sageta o virato. E lo mestre lexa de legir logica, e desempara lo mon, e mes se en lorde de Cistell; e feu aquest vers, *Linguo reucare canis, cras coruis, vanaque vanis, ad logicam perago que mortis non timet ergo.* Qui vol dir: jo lex lo roncar a les granotes, e cras cras als corps, les coses vanes als vans; vag a la logica que no tem per rabo de la mort, la qual es la teulegia. E aytant con visque tench la ma foradada.

Eximpli molt saui de Tiberi Cesar Emperador, segons que recompta Josefus.

Demanat fo a Tiberi Cesar Emperador per que no mudava los officials dels lochs de la sua senyoria; e ell respos: per profit del poble, car aquell qui sap que li

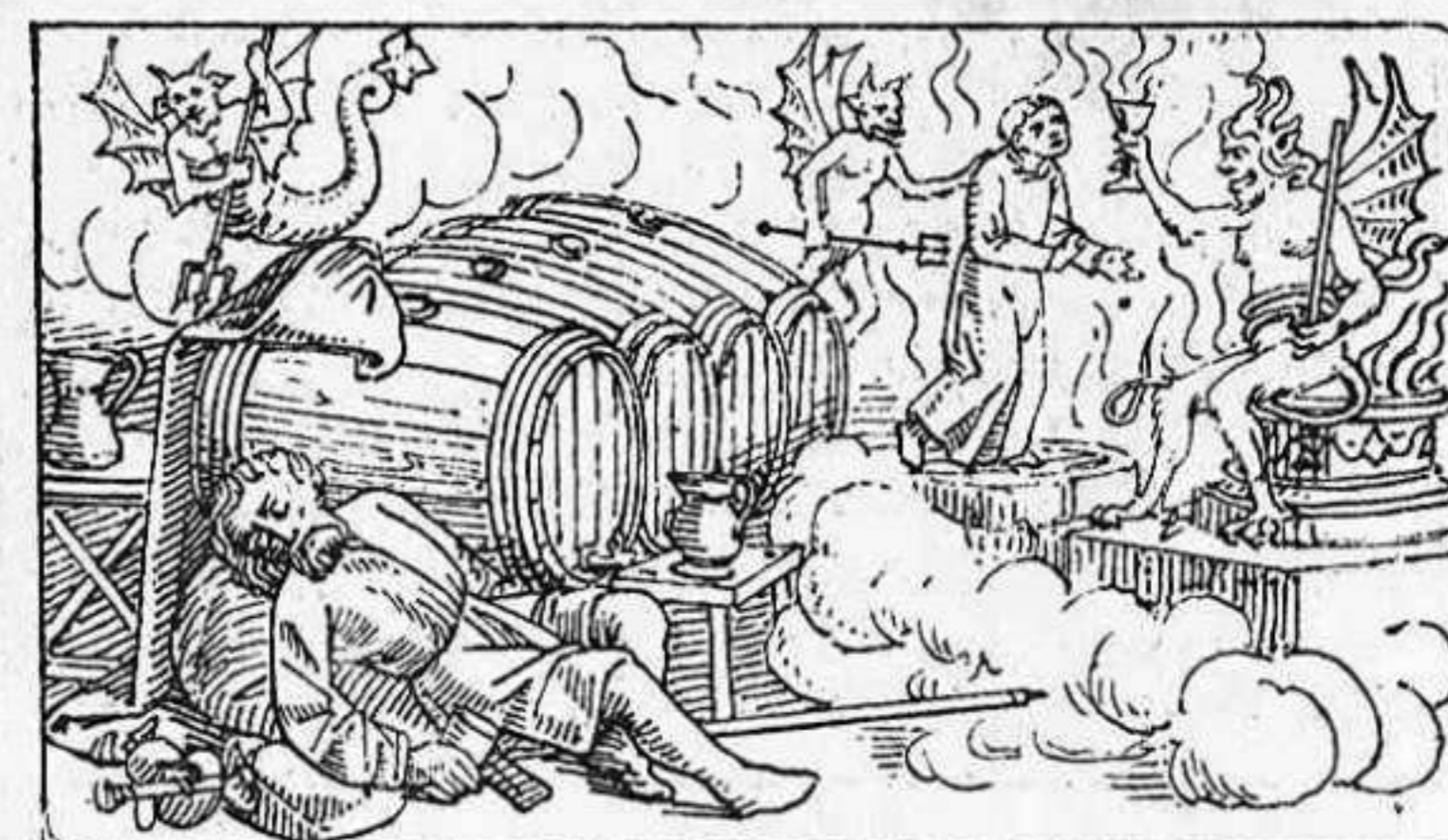

deuen tolre loffici roba e leuassen tot quant pot, e laltre qui ve apres dell destrouex ço que troba; e posa ho per eximpli dient: Un hom jau naferrat en lo cami, e jas fos que molts passassen negu no se acostat a ell. Apres un hom passant per lo cami mogut de pietat [leua li les mosques que tenia en les nafres, e lom neferrat dix: Molt de mal mas fet, car aquestes mosques quem leuest de les nafres ja stauen sadolles e nom turmentauen tant com feren al començament; are vendran altres mosques e menjarman altra tanta sanch con han fet les altres, em daran semblant turment: axi esdeue als poble ab los officials nouells.

Eximpli com sent Johan euangelista dix a un ballester quels seruidors de Deu de necessitat los joues que prenguen alguna recreacio honesta perque mils puxen soportar lo seruey de Deu, segons que recompte Cesar.

Una veguada sent Johan apostol e euangelista tenia una perdiu viua en la ma, affalagant la, e un joue queu veu dix a altres jouens: Vejats con esta aquell vell affalagant la perdiu axi con si fos fadri poch. E lo dit sant apostol per spiracio del Spirit Sant entes les dites paraules quel dit joue havia dites, e acostas al joue, lo

qual joue portava una ballesta; e sent Johan lo prega que paras la ballesta, e lo joue ho feu. Tentost e apres que la tench parada, sent Johan lo mes en rahons, e tench lo a paraules una gran peça: Senyor, dix li lo joue, jo molt tench parada aquesta ballesta, e aflaquirat tant que despuys no valra neguna cosa per a tirar. Amich, dix sent Johan, aixi es de aquells qui seruexen a Deu; si continuament stiguessen en contemplacio, e no prenguessen alguna recreacio honesta, aflaquirien tant que despuys no porien soffrir ne soportar ten sfordadament lo seruey de Deu: car la aguila pus alt vola que negun altre oucell, e guarda lo sol de dret en dret, ço que no fa neguna altra animalia; mas quant ha volentat de menjar deualla al bax: e aytal es lo cor del hom, que con un poch se lexa de la contemplacio, despuys ab major deuocio e feruor de cor hi torna.